

ACCOUNTING AND REPORTING OF SUBSIDIES FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL SECTOR

CONTABILITATEA ȘI RAPORTAREA SUBVENȚIILOR PENTRU DEZVOLTAREA SUSTENABILĂ A SECTORULUI AGRICOL

ROTARI Patricia, studentă, specialitatea: Contabilitate
Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail autor: rotari.patricia@ase.md

Abstract. *Subsidies are a primary tool for supporting and promoting the sustainable development of the agricultural sector, providing good opportunities for local farmers to support peasant households. The article analyzes the legal framework regarding subsidies in the Republic of Moldova, as well as their implications on accounting and financial reporting. The purpose of this research is to analyze and highlight the particularities of accounting and reporting of subsidies granted in the agricultural sector, in order to support their sustainable development and ensure the transparency of financial information provided to stakeholders. The results of the study clearly define the need for grant recognition, evaluation and reporting procedures to ensure efficiency in the use of public funds.*

Key words: *agricultural subsidies, accounting policies, financial reporting, sustainability, rural area, Republic of Moldova*

JEL CLASSIFICATION: M41, Q10

INTRODUCERE

Subvenționarea sectorului agricol capătă tot mai multă relevanță în Republica Moldova, care asigură un pilon esențial pentru dezvoltarea economică durabilă a mediului rural. Scopul principal al acestui mecanism este de a reduce riscurile financiare cu care se confruntă fermierii și de a încuraja practicile agricole sustenabile. Totuși, este evident că, în absența unui sprijin financiar adecvat din partea statului, agricultura nu poate asigura stabilitate și progres. Principiile politicii statului privind subvenționarea în agricultură și mediul rural, atribuțiile autorităților publice competente, formele de sprijin și condițiile de accesare, alături de procedura de recepționare și examinare a cererilor, sunt reglementate prin Legea nr. 71 din 31 martie 2023 privind subvenționarea în agricultură și mediul rural (Legea nr. 71/2023). Din perspectivă contabilă, subvențiile sunt recunoscute ca elemente patrimoniale în baza contabilității de angajamente, atunci când există certitudinea că entitatea îndeplinește condițiile de acordare, că va primi subvenția și că poate fi estimată în mod credibil.

Scopul acestei cercetări constă în analiza și evidențierea particularităților contabilizării și raportării subvențiilor acordate în sectorul agricol, în vederea susținerii dezvoltării sustenabile a acestora și asigurării transparenței informațiilor financiare furnizate părților interesate. În contextul dat, obiectivele cercetării sunt:

- identificarea cadrului normativ național și internațional privind contabilizarea și raportarea subvențiilor acordate entităților din sectorul agricol.
- examinarea condițiilor de recunoaștere și criteriile de evaluare a subvențiilor în contabilitate, în conformitate cu principiile contabilității.
- analiza impactului subvențiilor asupra performanței financiare și sustenabilității economice a entităților agricole.
- evaluarea practicilor curente de raportare financiară a subvențiilor în sectorul agricol din Republica Moldova.

Cercetarea se bazează pe o abordare calitativă, cu elemente de analiză cantitativă, având la bază metode inductive și deductive de investigare a fenomenului contabil legat de subvențiile acor-

date în sectorul agricol. Colectarea datelor s-a realizat pe baza surselor bibliografice relevante, a legislației în vigoare, a documentelor contabile disponibile, precum și a rapoartelor financiare ale unor entități agricole din Republica Moldova.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Entitățile din sectorul agricol obțin, în general, venituri din activități de fitotehnie și zootehnie, implicând costuri de producție ce pot depăși o singură perioadă de gestiune. În acest context, Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA), are rolul de a sprijini fermierii și comunitățile financiare rurale. Acest sprijin, orientat spre dezvoltarea durabilă a sectorului agroindustrial și a mediului rural, se realizează prin gestionarea eficientă și transparentă a Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (FNDAMR), precum și prin utilizarea surselor oferite de partenerii de dezvoltare. De asemenea, AIPA colaborează cu Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Protecției Mediului, contribuind la întărirea cadrului instituțional de susținere a agriculturii.

Pentru o mai bună înțelegere a cadrului conceptual, în Tabelul 1 este prezentată o comparație între definițiile subvenției conform legislației în vigoare.

Tabelul 1. Aspecte comparative privind definirea subvenției în cadrul normativ național

Subvenția	
plată nerambursabilă și neimpozabilă, acordată din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural pentru realizarea scopului prevăzut de prezenta lege [Lege nr. 71/2023].	asistență acordată de Guvern, alte autorități ale administrației publice, instituții și organizații naționale și internaționale sub forma unor transferuri de resurse cu condiția respectării de către entitate a anumitor cerințe [SNC „Capital propriu și datorii].

Sursa: Elaborat de autor în baza surselor enumerate

Pentru a asigura o susținere financiară eficientă și adaptată diverselor nevoi ale sectorului agricol, subvențiile acordate de AIPA sunt structurate în mai multe forme, prezentate în figura de mai jos.

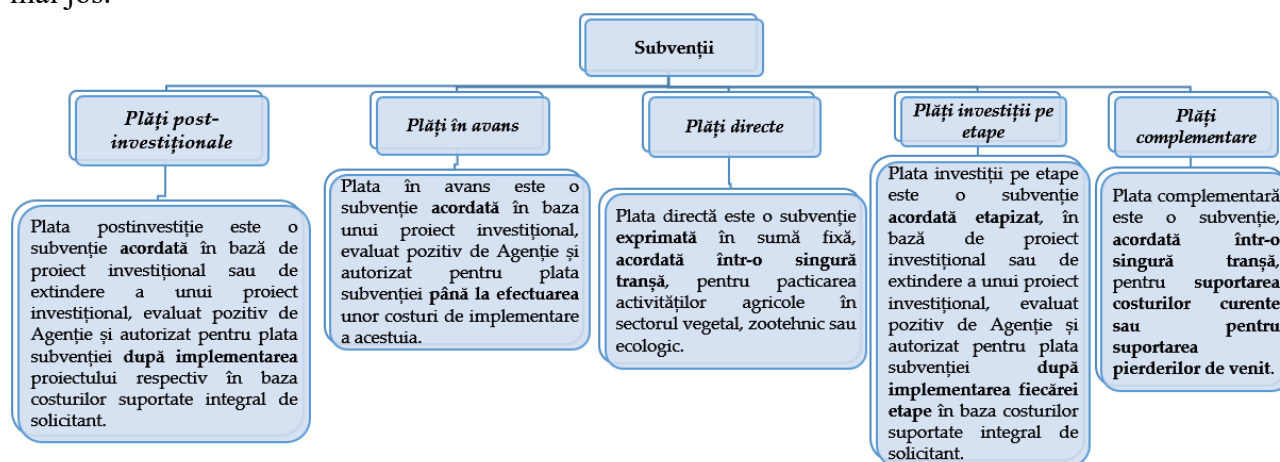

Figura 1. Clasificarea tipurilor de plăți subvenționate prin AIPA

Sursa: Elaborat de autor în baza Regulamentelor de subvenționare 2024-2025, AIPA

Prin diversificarea mecanismelor de subvenționare, AIPA contribuie la stimularea investițiilor, la acoperirea costurilor curente și la susținerea activităților agricole, adaptând intervențiile specifice fiecărei etape din procesul de dezvoltare rurală. Politicile agricole din Republica Moldova vizează impulsionează dezvoltării sectorului prin orientarea sprijinului statului către sub-sectoarele prioritare, în principal prin subvenții. În acest context, un document esențial este noua Strategie Națională pentru Dezvoltare Agricolă și Rurală 2023–2030 (Strategie Națională). Aceasta formulează patru obiective strategice majore: *consolidarea unui sector agricol rezilient la schimbările climatice, promovarea unor practici inteligente și durabile, dezvoltarea pieței interne și creșterea capacităților de export, agricole și susținerea unei dezvoltări socio-economice rurale sustenabile.*

În conformitate cu prevederile SNC „Capital propriu și datorii”, subvențiile pot fi clasificate în două categorii principale: cele aferente activelor și cele aferente veniturilor. Subvențiile aferente activelor se acordă sub formă de active imobilizate sau mijloace bănești, destinate achiziționării, creării ori dobândirii pe alte căi a acestor active. Prin contrast, subvențiile aferente veniturilor pot fi orientate spre acoperirea costurilor sau a cheltuielilor aferente perioadelor anterioare, curente sau viitoare, precum și pentru diminuarea datoriilor față de stat sau alți creditori (SNC „Capital propriu și datorii”). Totodată, subvențiile primite în formă monetară se evaluează la valoarea nominală, în timp ce cele nemonetare sunt recunoscute la costul de intrare al activelor primite. În acest context, evaluarea subvențiilor nemonetare se efectuează în funcție de condițiile stipulate în actele de subvenționare, în conformitate cu cerințele standardului contabil aplicabil.

Potrivit cadrului legal, subvențiile destinate procurării și creării activelor imobilizate în agricultură vizează, în principal, următoarele măsuri: investiții în cultivarea legumelor și fructelor pe terenuri protejate (sere, solari, tuneluri), înființarea, modernizarea sau defrișarea plantațiilor multianuale, inclusiv a celor viticole și pomicole, renovarea tehnologică, tehnicile agricole și utilajele agricole. De asemenea, sunt eligibile subvenții pentru procurarea animalelor de prăsilă și pentru conservarea fondului genetic (Doga et al., 2018).

În scopul prezentării clare și structurate a principalelor reguli de contabilizare a subvențiilor, în tabelul de mai jos sunt sintetizate principalele aspecte privind clasificarea, recunoașterea și decontarea subvențiilor, conform prevederilor contabile aplicabile.

Tabelul 2. Tratamentul contabil al subvențiilor conform reglementărilor contabile naționale

Nr. crt.	Elemente	Caracteristică
1.	Subvenții aferente activelor	Subvenții acordate sub formă de active imobilizate sau mijloace bănești, destinate procurării, creării sau dobândirii acestora.
2.	Subvenții aferente veniturilor	Subvenții pentru acoperirea cheltuielilor din perioadele precedente, curente sau viitoare, ori pentru reducerea datoriilor față de stat sau alți creditori.
3.	Înregistrarea inițială	La primirea documentului confirmativ (aviz spre plată, decizie, acord), subvențiile se recunosc ca majorare simultană a creanțelor și datoriilor (venituri anticipate).
4.	Recunoașterea ulterioară	La primirea efectivă: se majorează activele sau se diminuează datoriile, respectiv creanțe.
5.	Decontarea în venituri curente	Subvențiile înregistrate ca datorii (venituri anticipate) se recunosc ca venituri în perioada în care sunt suportate cheltuielile aferente. Excepție fac entitățile publice, care respectă prevederile pct. 80 din SNC „Capital propriu și datorii”.
6.	Subvenții pentru active amortizabile	Se decontează la veniturile curente proporțional cu amortizarea aferentă activelor obținute din subvenții, în momentul transmiterii lor în exploatare.

Sursa: Elaborat de autor în baza SNC „Capital propriu și datorii”

În Republica Moldova, subvențiile acordate producătorilor agricoli sunt supuse unor rigori contabile și fiscale bine definite. Astfel, raportarea acestora către Serviciul Fiscal de Stat implică respectarea cerințelor de eligibilitate, inclusiv deținerea dreptului de proprietate asupra obiectului subvenționat, conform Hotărârii Guvernului nr. 464/2023. Totodată, potrivit art. 20 lit. z²) din Codul fiscal și în baza Ordinului SFS nr. 132 din 29.05.2017, mijloacele bănești provenite din fonduri speciale, inclusiv subvențiile pentru asigurarea riscurilor de producție în agricultură, nu sunt impozabile (Codul fiscal nr. 1163). Prin urmare, aceste facilități fiscale contribuie la consolidarea unei agriculturi sustenabile și reziliente. În consecință, la completarea Declarației privind impozitul pe venit (forma VEN12), aprobată prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 153 din 22.12.2017, sumele provenite din subvențiile acordate producătorilor agricoli se reflectă prin ajustarea veniturilor la rândul 02012 din anexa 1D.

CONCLUZII

Alocarea eficientă a subvențiilor constituie o condiție esențială pentru dezvoltarea durabilă a agriculturii, modernizarea tehnologică a entităților și revitalizarea mediului rural în economiile aflate în tranziție, precum Republica Moldova. În acest context, sporirea eficienței utilizării fondurilor publice devine o prioritate strategică. Astfel, statul urmărește consolidarea politicilor agricole prin majorarea alocațiilor bugetare și susținerea financiară a fermierilor. Subvențiile financiare, în acest sens, sunt un instrument pentru atragerea investițiilor și stimularea dezvoltării sectorului agricol. În sprijinul acestui demers, Legea nr. 71/2023 stabilește principiile generale ale politicilor publice în domeniu, priorități de utilizare a resurselor financiare și orientarea acestora în conformitate cu bunele practici europene.

Din punct de vedere contabil, ceea ce privește mijloacele bănești obținute sub formă de subvenții sau din fonduri speciale, care sunt conform destinației aprobate, nu generează venituri impozabile, prin urmare, nu influențează baza de calcul a impozitului pe venit. Acestea se înregistrează distinct în contabilitate, reflectându-se în funcție de natura și condițiile de acordare, și necesită ajustări în conformitate cu declarațiile fiscale, pentru asigurarea conformității cu reglementările în vigoare.

REFERINȚE:

1. Codul fiscal nr. 1163 al Republicii Moldova. În: *Monitorul Oficial* nr. 62 art. 522, din 18.09.1997, cu modificările ulterioare.
2. Doga, V., Ignat, A., Gangan, S. (2018). *Recent evolutions in the development of the agricultural sector of the Republic of Moldova*. Lucrări științifice. Universitatea Agrară de Stat din Moldova. 2018, vol. 50: Economie. Chisinau, 43-48. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/87258
3. Hotărârea nr. 464 din 05.07.2023 cu privire la aprobarea Regulamentului privind măsurile de subvenționare complementară și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea complementară din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural și abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 455/2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural. *Monitorul Oficial* nr. 246-248 art. 601 din 15.07.2023.
4. Hotărârea nr. 56 din 17-02-2023 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare agricolă și rurală pentru anii 2023-2030. *Monitorul Oficial* nr. 117-118 art. 244 din 06.04.2023.
5. Lege nr. 71 din 31.03.2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural. *Monitorul Oficial* nr. 134-137 art. 209 din 20.04.2023.
6. Regulamente de subvenționare 2024-2025, AIPA. <https://aipa.gov.md/ro/content/regulamentele-de-subventionare>
7. SNC Capital propriu și datorii. *Monitorul Oficial* nr. 233-237 art. 1533 din 22.10.2013, cu modificările ulterioare.

Coordonator științific: BĂDICU Galina, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: badicu.galina@ase.md